

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	Pwyllgor Craffu - Gwasanaethau
DYDDIAD Y CYFARFOD	19 Mehefin 2014
TEITL YR EITEM	Adolygiad AAA a Chynhwysiad
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Gareth Thomas

1. Pwrpas yr adroddiad

1.1.1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw eich diweddarau o ran cynnwys yr Adolygiad Anghenion Addysgol Arbennig a Chynhwysiad. Yn yr adroddiad gwreiddiol ar y 3 Hydref 2013 adroddwyd ar y canlynol:

- Yr achos dros newid
- Cost y ddarpariaeth o'i gymharu â siroedd cyfatebol
- Diweddariad am yr ymgynghori oedd wedi digwydd hyd yn hyn
- Y 4 opsiwn oedd yn cael eu cynnig yn yr adroddiad gan Capita
- Rhwystrau a'r risgiau ynghlwm ag unrhyw newid
- Yr amserlen
- Y weledigaeth

2. Diweddariad o gynnwys yr Adolygiad

2.1. Amcan yr Adolygiad o'r cychwyn yw:

'Sicrhau bod plant a phobol ifanc (rhwng 2 a 18 oed) sydd ag anghenion addysgol arbennig yn manteisio ar gyfleoedd ac yn ennill profiadau sydd wedi eu cynllunio'n effeithiol ar eu cyfer, er mwyn eu galluogi i gyflawni eu potensial.'

2.2. O ganolbwyntio ar yr Opsiwn ffafriedig a oedd wedi'i gynnig bu'n rhaid ei adolygu yng nghyd-destun y newid arwyddocaol yn y maes yn cynnwys:

- y cynigion deddfwriaethol ar gyfer diwygio'r fframwaith ar gyfer anghenion addysg arbennig;
- y dystiolaeth sy'n awgrymu bod angen hoelio sylw ar ymyrraeth gynnar ac ataliol. (Ymyrraeth Gynnar yw cynnig cymorth CYN i'r plentyn syrthio oddi fewn i drothwyon Côt Ymarfer AAA - sef cyn iddynt syrthio'n bell y tu ôl i'w cyfoedion o ran sgiliau neu ymddygiadau cymdeithasol);
- y rhaglen ar gyfer adeiladu Ysgol Arbennig newydd ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol o fewn y Sir;
- yr angen ar gyfer canfod arbedion fel cyfraniad tuag at raglen arbedion cyffredinol y Cyngor.

2.3 Mae'r canlyniadau yr ydym yn ceisio eu cyflawni drwy'r Adolygiad yn cynnwys:

- darpariaeth sy'n rhoi llawer mwy o bwyslais ar y blynyddoedd cynnar, gan geisio adnabod cyflyrau yn gynnar iawn ym mywydau plant fel y gall hynny gael effaith ar eu haddysg a'u bywydau yn gyffredinol.
- trefniadau amlasiantaethol cadarn o gyd-weithio fydd yn arwain at rannu gwybodaeth, a sicrhau cydgynllunio effeithiol ar gyfer addysg a datblygiad plant a phobl ifanc sydd angen cefnogaeth ychwanegol;
- system sy'n ymyrryd yn gynnar a buan wrth i anghenion plentyn ddod i'r amlwg, gan ymateb yn brydlon a rhoi cefnogaeth ychwanegol ar waith yn syth – beth bynnag fo oedran y plentyn;
- Cynnig gwasanaeth sy'n sicrhau bod ansawdd uchel yn perthyn i'r profiadau addysgol, a bod plant a phobl ifanc sy'n derbyn y cymorth ychwanegol yn gwneud cynnydd addysgol ar gyflymder priodol, ac yn cyfrannu at hyrwyddo eu hannibyniaeth

2.4 Wrth weithredu cynigion yr Adolygiad, a rhoi llawer mwy o sylw i weithgareddau ataliol, byddwn yn cyflawni'r isod:

- lleihau'r galw am ddatganiadau, yn enwedig ar gyfer rhai cyflyrau penodol;
- cynnig darpariaeth sy'n llawer mwy effeithiol ac effeithlon

2.5 Y prif hwyluswyr er mwyn cyflawni'r newidiadau a llwyddo i wneud gwahaniaeth positif fydd y canlynol:

- **y gweithlu** - bydd pwyslais mawr yn cael ei roi ar ddatblygu'r gweithlu sy'n gweithio efo plant sydd ag Anghenion Addysgol Arbennig, gan eu harfogi efo'r math cywir o sgiliau a gwybodaeth;
- **rhieni** – bydd mwy o bwyslais ar gyfathrebu gwell, gyda'r plentyn yn cael ei osod yn ganolog i'r holl wasanaeth, a bydd y rhieni'n fwy ymwybodol o'u cyfrifoldebau a'r ddarpariaeth sydd ar gael i gefnogi'r plant a phobl ifanc.
- **trefniadau a siâp y gwasanaeth** - bydd gofyn ad-drefnu llawer o fewn y Gwasanaeth Addysg er mwyn ymateb i'r gofynion newydd;
- **ysgolion** - bydd gwell dealltwriaeth ac eglurder o ran cyfrifoldebau'r ysgolion, yr Awdurdod Lleol, ac asiantaethau am y ddarpariaeth. Bydd system effeithiol i dracio perfformiad yn gyson i sicrhau bod disgyblion yn gwneud y cynnydd disgwyliedig yn erbyn eu targedau cynnydd. H.y. fod y ddarpariaeth yn effeithiol ac effeithlon.

2.6 O ystyried yr hinsawdd ariannol yn ddi-os mae pwyslais amlwg bellach ar i'r Adolygiad greu arbedion, mae'r cynllun busnes yn dangos fod posib gwireddu hyn ond dros gyfnod ymestynnol o amser.

2.7 Mae adroddiad wedi'i gyflwyno a'i dderbyn gan y Cabinet Anffurfiol ar y 9 Ebrill sydd yn cynnwys 13 cynnig penodol i drawsnewid y gwasanaeth.

2.8 Diwedd Mai eleni cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Papur Gwyn y bu hir aros amdano, yn cynnwys cynigion deddfwriaethol ar gyfer ADY. Mae'n galonogol gweld fod pwyslais ein gweledigaeth ni yn cyd fynd yn agos iawn efo'r cynigion yma. 'Rydym wrthi'n dadansoddi cynnwys y cynigion yma yn ofalus byddwn yn anfon ein sylwadau i'r Llywodraeth erbyn y 25 Gorffennaf.

3. Ymgysylltu

3.1 Mae ymgysylltu efo'r holl fudd-ddeiliaid wedi bod yn greiddiol i'r Adolygiad yma o'r cychwyn. Bydd rhan arbennig o'r adroddiad terfynol i'r cabinet yn craffu ar yr ymgysylltu yma.

3.2 Arfer da - Trefnwyd i ymweld â Chyngor Ceredigion ar ôl i'r awdurdod dderbyn dyfarniad Rhagorol yn dilyn Arolwg diweddar gan Estyn, gan gynnwys y maes ADY. 'Roedd yn galonogol gweld fod ein Hadolygiad ni yn mynd i'r un cyfeiriad a nhw. Rhinweddau amlwg yn eu darpariaeth oedd

- System dracio flaenllaw oedd yn cadw manylion pob plentyn a pherson ifanc
- Pwyslais ar leihau datganiadau
- Cyfathrebu da efo rhieni gan gynnwys cynllun "galw i mewn" misol
- Tîm canolog oedd yn cyd-weithio'n dda i sicrhau fod y system mor syml â phosib
- Dull syml o ddatganoli arian ADY i'r ysgolion

3.4 Penaethiaid - ym mis Ionawr sefydlwyd Grŵp Ffocws newid diwylliant, sef cynrychiolaeth o benaethiaid cynradd, uwchradd ac ysgolion arbennig y sir i ddod at ei gilydd i drafod ac ymgysylltu ar yr Adolygiad yn rheolaidd. Mae'r grŵp wedi bod yn fuddiol ar gyfer ymgysylltu ac yn ei dro adrodd yn ôl i'r Bwrdd Prosiect wrth osod cyfeiriad ac adnabod pryderon yr ysgolion - yn ogystal â'n cynorthwyo i ddiweddarau'r penaeithiaid eraill dwy GYDCA a'r GCSU.

3.3 Cydlynwyr - mae gan y Cydlynwyr AAA rôl greiddiol o gadw trosolwg o'r ddarpariaeth ADY yn yr ysgolion. Mae cynigion deddfwriaethol y Llywodraeth yn nodi y bydd yn ofynnol i ysgolion prif ffrwd ddynodi Cydlynwyr ADY ac y byddai'r swyddogaeth yma yn disodli'r swyddogaeth cydlynwyr presennol. Yn amserol felly yn ystod mis Mai 'rydym wedi cynnal 3 fforwm rhanbarthol efo'r Cydlynwyr cynradd ac un efo'r uwchradd yn benodol i drafod eu rôl a'u cyfrifoldebau presennol, i'w diweddarau o ran yr adolygiad

ac i adnabod eu hanghenion hyfforddiant ond yn bennaf i roi cyfle iddynt gael rhyngweithio efo'i gilydd. Negeseuon clir a amlygwyd yma:

- Anghysondeb o ran safon Seicolegwyr ac athrawon arbenigol ar draws y sir
- Prinder therapyddion iaith
- Prinder gwybodaeth gywir a chyfredol ar gyfer cyfeirio disgyblion
- Prinder amser i gwblhau cyfrifoldebau cydlynnydd
- Angen cadarnhad o rôl y cydlynnydd
- Angen codi statws ADY yn yr ysgolion (yr holl weithlu addysgol a'r llywodraethwyr) ac yn gyffredinol
- Angen hyfforddiant penodol ar y cyflyrau gwahanol ac ar sut i gwblhau CYBLD

3.4 Cymorthyddion - 'rydym wedi cynnal Awdit o sgiliau'r cymorthyddion, drwy holiadur 'ar lein' i gael gwell darlun o'r sgiliau presennol a'r anghenion hyfforddiant. Adroddiad yma wrthi'n cael ei rhoi at ei gilydd.

3.5 'Rydym wedi diweddarau rhai o'r timau canolog a grŵp aml asiantaethol o ran cynigion yr Adolygiad a byddwn yn cysylltu'n dorfol efo'r penaethiaid i gyd diwedd Mehefin/ dechrau Gorffennaf.

3.6 Ymweliadau proffesiynol â sampl o ysgolion - yn ystod mis Mehefin mae 13 ymweliad wedi'u trefnu i roi'r cyfle i glywed yn uniongyrchol gan y gweithlu am y ddarpariaeth ADY bresennol yn yr ysgolion

3.7 Rhieni - Mae SNAP eisoes wedi ymgysylltu â sampl cyfyngedig o rieni disgyblion ADY ac 'rydym ar hyn o bryd yn gweithio'n agos efo nhw i baratoi holiadur i'w anfon at rieni pob disgybl sydd ar y gofrestr AAA. Bwriad yr holiadur yw codi ymwybyddiaeth ynglŷn â'r Adolygiad a'r ddeddfwriaeth newydd ynghyd a rhoi cyfle i rieni amlygu sut y dymument ein gweld yn gwella'r cyfathrebu a rhannu gwybodaeth efo nhw.

4. Camau nesaf:

4.1 Y bwriad yw cyflwyno'r Achos Busnes terfynol i'r Cabinet Ffurfiol ddechrau Medi, fan hwyraf Hydref 2014. Mae'r cynllun yn cynnwys 13 cynnig penodol ond y mwyafrif yn gôr gyffwrdd ei gilydd ac yn ddibynnol ar ei gilydd.

4.2 Yn dilyn cyhoeddi'r papur gwyn, byddwn yn awr yn gwirio'r cynnwys i sicrhau ein bod yn cyfeirio at yr holl argymhellion. 'Rydym eisoes wedi trefnu i swyddog o'r Llywodraeth ddod i'n cyfarfod ddiwedd mis Mehefin.

4.3 Y prif gynigion yw:

- rhoi'r plentyn yn ganolog a datblygu cynlluniau integredig
- Lleihau'r galw am ddatganiadau o'r newydd a chraffu ar fwy o ddatganiadau presennol
- targedu cyflyrau penodol

- Ail- strwythuro'r Gwasanaeth
- sylw arbennig i'r blynyddoedd cynnar ac ymyrraeth fuan
- ail- strwythuro'r gweithlu
- rhaglen hyfforddiant
- system tracio a chasglu data
- targedu arbedion mewn meysydd penodol ail strwythuro'r dull o ddosbarthu arian AAA i'r ysgolion

5. Amseriad y prosiect

5.1 O dderbyn cymeradwyaeth y cabinet Medi/ Hydref 2014 - y bwriad yw bod elfennau yn dod yn weithredol Ionawr 2015, gan gynnwys cychwyn penodi swyddi newydd, hyfforddiant ayyb. Erbyn Medi 2015 y gobaith yw y bydd strwythur y gweithlu newydd yn ei le.

5.2 Byddwn yn raddol gyflwyno gweddill yr adolygiad gyda rhai elfennau ddim yn weithredol nes wedi 2020. Bydd amseriad y ddeddfwriaeth newydd hefyd yn gallu dylanwadu ar hyn. Bydd rhaglen waith manwl yn cael ei pharatoi.